

RENGINIŲ TECHNINIO APTARNAVIMO, KONTRUKCIJŲ MONTAVIMO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 9

I SKYRIUS

BENDROJI DALIS

1. Atlikti Žagarės kultūros centro (toliau – Centro) organizuojamų/koordinuojamų renginių techninį aptarnavimą, lauko surenkamų scenų, pakylų, palapinių, tvorų, kitokių įrenginių montavimą/išmontavimą, renginių įgarsinimą, apšvietimą, kitus darbus pagal poreikį, gali ne jaunesnis kaip 18 m. asmuo, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių eksploatavimo taisyklėmis, pasitikrinęs sveikatą ir išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos bei gaisrinės saugos instruktavimus.

2. Darbuotojas turi teisę reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą; žinoti apie sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius darbo vietoje; atsisakyti dirbti kai iškyla pavojus sveikatai ar gyvybei. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jei darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai: darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti; sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas; dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus; dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių ar darbuotojas neap rūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis; darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei.

3. Darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį darbo vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokią atsakomybę.

4. Asmens higienos reikalavimai – dirbti tik su tvarkingais, švariais drabužiais, avalyne; rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis, nelaikyti maisto produktų darbo vietoje ir nevalgyti.

5. Darbuotojas privalo vykdyti Centro darbo tvarkos taisyklių reikalavimus; tiesioginio vadovo nurodymus; dirbti tik su tvarkingais įrenginiais ir tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra instruktuos. Darbo vieta turi būti švari, įrankiai, įrenginiai tvarkingi, laikomi tam skirtoje vietoje.

6. Gaisrinės saugos reikalavimai – vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui; rūkyti tam skirtose, ženklais pažymėtose vietose, kur yra nedegus indas nuorūkoms; žinoti pirmines gaisro gesinimo priemones, mokėti jomis naudotis.

7. Darbuotojui draudžiama: ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, narkotines bei toksines medžiagas; darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

8. Už šios instrukcijos nevykdymą, darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio, pasekmių.

II SKYRIUS

PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

9. Profesinės rizikos veiksniai, galintys veikti darbuotoją:
- 9.1. netvarkinga darbo vieta, netvarkingi ar slidūs keliai, grindys, laiptai, užkrauti judėjimo takai;
 - 9.2. elektros srovė, statinis elektros krūvis;
 - 9.3. traumos ir sužeidimai atliekant įvairius montavimo darbus, darbas aukštyje;
 - 9.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;
 - 9.5. aštrūs įrankiai, ar naudojamų elementų, detalių briaunos;
 - 9.6. krovinių perkėlimas, tvarkymas, pernešimas, dulkės;
 - 9.7. cheminės medžiagos;
 - 9.8. neuždengti elektros įrenginių (aparatu) apsauginiai gaubtai, besisukančios ir judančios dalys;
 - 9.9. vairuojant automobilį – vairavimo klaidos (nemokėjimas greitai ir teisingai įvertinti situacijos kelyje, pasirinkti saugų greitį pagal oro sąlygas; vairavimas esant nuovargiui ir mieguistai būklei);
 - 9.10. įrenginių ir kitų darbo priemonių saugios eksploatacijos reikalavimų nesilaikymas.
10. Kad išvengtų profesinės rizikos veiksnių, turinčių įtakos darbuotojo sveikatai, poveikio, būtina:
- 10.1. darbo vieta turi būti sutvarkyta, grindys lygios ir neslidžios, be kliuvinių;
 - 10.2. jei dirbama elektriniais įrenginiais, įžeminti arba įnulinti srovei laidžius korpusus;
 - 10.3. būti ypač atidiems nepakankamai apšviestose patalpose, teritorijose, transporto eismo vietoje;
 - 10.4. bendraujant su klientais, būti dėmesingiems, paslaugiams, mandagiems. Kilus bet kokiems nesklaidumams ar konfliktams, problemų sprendimo pokalbiai turi būti etiški ir kultūringi;
 - 10.5. visais įrenginiais ir įrankiais dirbti atsargiai, taip, kaip nurodyta jų gamintojų.
11. Vadovaujantis „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų“ reikalavimais, pagal poreikį, darbuotojas aprūpinamas asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis.

III SKYRIUS

DARBUOTOJŲ VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

12. Gavus darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais jo atlikimo būdais.
13. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo drabužiais.
14. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausas, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.
15. Tvarkingai susidėti surinkimui, montavimui skirtas konstrukcijas, medžiagas, kad nekliudytų dirbti, nekristų, paruošti darbui reikiamus įrankius ir kt.
16. Patikrinti elektrinių įrankių ir įrangos, rankinių įrankių tvarkingumą.
17. Draudžiama:
 - 17.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

17.2. dirbti su elektros įrankiais ar įrenginiais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

17.3. dirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų pateko skystis;

17.4. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti elektros įrenginį.

18. Apžiūrėti, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

19. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

20. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, nesikalbėti, netrukdyti dirbti kitiems. Visur palaikyti tvarką ir švarą. Vizualiai apžiūrėti darbo aplinką, ar nėra pavojingų kliūčių, neuždengtų ertmių, ar grindys švarios, neslidžios.

21. Visais įrenginiais, įrankiais dirbti tik taip, kaip nurodyta jų gamintojų. Visas medžiagas ir kitas priemones laikyti, sandėliuoti, naudoti taip, kaip nurodyta jų gamintojų.

22. Įrankius, smulkias detales reikia laikyti ir nešti įrankių dėžėse. Visi įrankiai turi būti tvarkingi, dėti įrankius, instrumentus ant surenkamų baldų dalių draudžiama.

23. Aštrius įrankius perduoti kitam asmeniui kotu į priekį.

24. Organizuojant bet kokių darbų atlikimą, dirbant, tvarkant krovinius, nekelti per sunkaus krovinio (leistina keliamo ar nešamo krovinio masė: moterims – 10 kg, vyrams – 30 kg). Krauti tvarkingai, kad neužkristų, neužslinktų. Kraunant aukštai, naudoti tvarkingas, patikrintas kopėčias.

25. Konstrukcijas, dekoracijas, medžiagas, sandėliuoti lentynose ar kitose tinkamai įrengtose vietose. Nekrauti koridoriuose ir praėjimuose.

26. Krauti ne aukščiau 2 m, palikti laisvus priėjimus prie gesintuvų, gaisrinių čiaupų, elektros jungiklių ir skydelių, įėjimo durų, kitų judėjimo takų.

27. Prieš montuojant įrenginius, tvirtinant bet kokias detales, atliekant kitus veiksmus, jų dalis reikia padėti ar įtvirtinti taip, kad nejudėtų, nekristų.

28. Bendraujant su renginio dalyviais, kitais privačiais asmenimis, būti atidiems, nesudaryti konfliktinių situacijų. Susidarius konfliktinei situacijai, kilus realiai grėsmei žmonių saugai ar sveikatai, elgtis ramiai, išeiti iš pavojingos aplinkos ar teritorijos, iškviešti policijos pareigūnus.

29. Visur eiti atsargiai, kad neužkliūti už galimų kliuvinių, neįkristi į galimai neuždengtas ertmes, netvarkingus perdengimus. Vaikščioti tik praėjimams skirtais takais.

30. Atsargiai lipti laiptais, laikytis ranka turėklų. Eiti šaligatviu, ten kur jo nėra, kairiuoju kelkraščiu. Daugiaaukščiuose pastatuose, kur įrengti liftai, laikytis liftų naudojimo taisyklių reikalavimų.

31. Elektros įrenginių, aparatų, maitinimo elektros kabelis turi būti prijungtas prie elektros tinklo taip, kad netrukdytų praeinantiems ir nebūtų įmanoma jį užkabinti koja. Visi įrenginiai turi stovėti taip, kad būtų lengva pasiekti kištukinę jungtį.

32. Dirbant aukštyje visi darbuotojai privalo dėvėti apsauginį šalną. Šalmo dirželis turi būti užsegtas. Dirbti su apsaugos priemonėmis – saugos diržais, trosais, stropais, šalmais, esant reikalui saugos ir šoko blokatoriais. Šių apsaugos priemonių turi būti nepasibaigęs bandymo galiojimo laikas arba gamyklos - gamintojos garantija.

33. Draudžiama lipti ant atsitiktinių daiktų (statinių, dėžių, lentų ir kt.). Pagalbinis inventorių (kopėčios, lipynės, lopšiai, keltuvai) privalo būti išbandyti (patikrinti) ir turėti lenteles su įrašyta

būsima bandymo data. Kopėčios naudojamos kai nėra kitų saugesnių įrenginių. Trapai, tilteliai, pastoliai turi būti inventoriniai, įrengti pagal tipinį projektą. Visos aikštelės, aukštesnės kaip 1,3 m ir laiptai turi atitikti standarto reikalavimus, turėti porankius, vidurinį tašelį, papėdės juostą. Jei aptverti negalima, naudoti asmenines apsaugas nuo kritimo iš aukščio priemonės.

34. Aukštyje dirbantys darbuotojai privalo turėti pakabinamus krepšelius įrankiams, smulkioms detalėms.

35. Dirbant su dulkančiomis medžiagomis, dėvėti respiratorius, apsauginius akinius.

36. Naudojant darbams kenksmingas medžiagas, patalpas reikia vėdinti, kad darbo zonos ore nesusikaupytų kenksmingų medžiagų, viršijančių leistinas koncentracijas.

37. Pjaunant pjūklų, gaminį reikia padėti ant tvirtos, stabilios atramos, draudžiama pjauti padėjus ant kelių, ant nepatikimų atramų, draudžiama dėti pirštus, rankas prie prapjovos pjūklui pagal brėžinį nukreipti. Baigiant pjauti, reikia saugotis, kad nupjauta medžiagos dalis neužkristų ant kojų.

38. Dirbant kalnu, negalima apdirbamą daiktą prilaikyti ranka kalto ašmenų slinkimo pusėje, o taip pat drožti į save arba drožti niekur neatremtą medžiagą.

39. Gręžiant reikia patikrinti, ar grąžtas stipriai įtvirtintas.

40. Dirbant su pneumatiniu pistoletu sąsagėlėms kalti, skirtu įvairių medžiagų (tekstilės, drobės, odos, tinklų ir kt.) tvirtinimui, dirbti laikantis jo gamyklos gamintojos nurodytų darbų saugos bei eksploatacijos reikalavimų.

41. Visos kabiamušio detalės veikiamos didelėmis apkrovomis, todėl jį reikia sureguliuoti taip, kaip nurodyta jo gamintojo.

42. Visais pneumatiniiais įrankiais dirbti taip, kaip nurodyta jų gamyklos gamintojos eksploataavimo instrukcijoje.

43. Dirbantieji su pneumatikos įrankiais privalo dėvėti ausines, nes triukšmo lygis darbo vietoje gali viršyti 85 dBA.

44. Stebėti, kad žarnų sujungimo vietose nenutekėtų oras. Pastebėjus oro nutekėjimą, būtina nedelsiant uždaryti oro tiekimo ventilių. Draudžiama nustoti tiekti orą, perlenkiant žarnas.

45. Per darbo pertraukas ar pernešant į kitą vietą, pneumatinis įrankis išjungiamas, taip pat iš lizdo išimamas darbo įrankis. Kai nedarbama, guminiai vamzdžiai turi būti laikomi tvarkingai sudėti uždaroje patalpoje, temperatūra joje privalo būti teigiama.

46. Dirbti su pneumatiniiais įrankiais galima tik turint tvirtą atramą po kojomis.

47. Apdirbamos detalės turi būti patikimai įtvirtintos, kad negalėtų kaip nors pajudėti.

48. Tvirtinant detales klizais, naudojant chemines priemones, saugotis, kad jų nepakliūtų į akis, ant veido, kvėpavimo takus.

49. Jei tenka pripūsti helio dujomis balionus, su helio dujų balionėliais dirbti, kaip nurodyta gamintojų. Balionėlyje aukštas slėgis, todėl negalima kišti antgalio, skirto balionų pūtimui į burną ar nosį, galima susižeisti plaučius ar kitus kūno organus.

50. Helio dujų balionėlius naudoti tik gerai vėdinamose patalpose, nenaudoti jų mažose, uždaroje patalpose. Nepūsti balionų šalia ar po aukštos įtampos laidais, o taip pat audros ar žaibavimo metu. Neišmesti helio dujų balionėlių iš rankų.

51. Elektrinių įrankių izoliacijos jungtys turi būti tvarkingos. Dirbant sekti, kad kabeliai nebūtų įtempti ir perlenkti. Negalima palikti be priežiūros neatjungtų nuo elektros tinklo elektros įrankių.

52. Elektroaugos reikalavimai:

52.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

52.2. nedarbinti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

- 52.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
- 52.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
- 52.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
- 52.6. panaudojus elektros įrankį ar įrenginį, tuoj pat jį išjungti;
- 52.7. nedirbti su elektros įrankiais, jei ant jų pateko skystis;
- 52.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti gali, elektrotechnikos darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.
53. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

54. Pastebėjus bet kokius gedimus, galinčius sukelti avarinę situaciją ar nelaimingą atsitikimą, nedelsiant nutraukti darbą ir apie tai pranešti Centro vadovui ar jo įgaliotam asmeniui.
55. Nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, jei gali, pranešti Centro vadovui ar įgaliotam asmeniui. Pamačius ar sužinojus, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, suteikti nukentėjusiam pirmą pagalbą, jei reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą bendruoju pagalbos tel. 112. Pranešti apie nelaimingą atsitikimą Centro vadovui ar jo įgaliotam asmeniui. Kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, darbo vieta ir įrenginių būklė turi likti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei dėl to kyla pavojus žmonių gyvybei ar sveikatai, įrenginių sugadinimui, galima daryti tik būtinus pakeitimus apie tai surašant aktą.
56. Jei kyla pavojus sveikatai ar gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos, pranešti Centro vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, jeigu reikia, specialioms tarnyboms bendruoju pagalbos telefonu 112.
57. Pastebėjęs gaisrą, kiekvienas darbuotojas privalo nedelsiant pranešti ugniagesiams bendruoju pagalbos telefonu 112; informuoti žmones apie gaisrą ir organizuoti jų bei materialinių vertybių evakavimą; gesinti gaisro židinį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis; iškviešti į gaisravietę Centro vadovą ar kitus vadovaujančius darbuotojus.

VI SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

58. Sutvarkyti darbo vietą, nuvalyti ir pašalinti medžiagų atliekas, šiukšles į tam skirtą vietą.
59. Išjungti iš elektros tinklo naudotus įrenginius.
60. Surinkti visus naudotus įrankius, kitas priemones.
61. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas, nusiprausti. Į tam skirtą vietą padėti darbo drabužius.
62. Apie visus pastebėtus nesklandumus informuoti tiesioginį darbo vadovą.
-

SAUGAUS DARBO TVARKANT KROVINIUS RANKOMIS ATMINTINĖ DARBUOTOJUI

1. Taisyklingas krovinio kėlimas padeda išvengti sužalojimų, nugaros skausmų. Dažniausia nugaros skausmų priežastis yra netaisyklingas krovinio kėlimas rankomis. Kaip viena pagrindinių nugaros susižalojimo priežasčių nurodomas krovinio svoris. 30 kg svoris vyrui ir 10 kg svoris moteriai yra maksimalus, jei keliama taisyklingai, ant lygaus pagrindo.

2. Prieš pradėdami kelti. Apžiūrėkite vietą, kur bus dedamas krovinys. Pašalinkite kliuvinius, pvz., išardytą krovinio pakuotę. Kai didelė kėlimo amplitudė, pvz., keliant krovinį nuo grindų iki pečių aukščio, pasirūpinkite, kad kėlimo kelio viduryje būtų atrama (stalas, lentyna, suolas), kad atrėmus krovinį būtų galima jį kitaip suimti. Jei yra, pasirinkite pagalbines kėlimo priemones.

3. Laikykitės krovinį kuo arčiau juosmens. Krovinio atstumas nuo juosmens yra svarbus veiksnys, darantis poveikį stuburui ir nugaros raumenims. Sunkiausią krovinio dalį priglauskite prie kūno.

4. Užfiksuokite stabilią kojų padėtį. Atsistokite pilna pėda remdamiesi į grindis. Kojos pečių plotyje. Kojas laikyti šiek tiek sulenktas per kelius, kad išlaikyti pusiausvyrą. Prieš pradėdami kelti krovinį nuo grindų, esant galimybei, šiek tiek apžerkite krovinį. Būkite pasirengę pasukti pėdas, kad keldami galėtumėte išlaikyti pusiausvyrą. Dėvėti patogius drabužius, patogią avalynę (su užkulniu).

5. Įsitinkite, kad gerai suėmėte krovinį. Kur kas saugiau kelti krovinį jį apkabinus ir prispaudus prie kūno, negu vien tik suėmus rankomis.

6. Nesulenkite nugaros. Keliant krovinį šiek tiek sulenkti klubus ir kelius yra kur kas patogiau, nei smarkiai susilenkti ar atsitūpti.

7. Pradėję kelti krovinį kojas tiesinkite neskubėdami. Jei tik pradėję kelti krovinį staigiai ištiesinsite kojas, jums gali tekti staiga susilenkti, todėl išsitieskite neskubėdami.

8. Nesisukite. Venkite liemenį pasukti ar palenkti į šoną, ypač kai esate pasilenkę į priekį. Pečiai ir klubai turi būti vienoje linijoje. Jei reikia pasisukti – perstatykite pėdas, o ne sukite liemenį.

9. Laikykitės galvą tiesiai. Keldami krovinį nelenkite galvos žemyn. Žiūrėkite prieš save.

10. Judėkite tolygiai. Keliant nevartyti, nesukti krovinio, galite prarasti pusiausvyrą ir susižaloti.

11. Atsižvelkite į savo galimybes. Nekelkite krovinio, kuris jums per sunkus. Skirkite – ar galite pakelti krovinį, ar galite jį kelti saugiai. Jei abejojate, nesidrovėkite paprašyti pagalbos.

12. Pirma padėkite krovinį, po to jį pataisykite. Nesistenkite iš karto preciziškai nuleisti ir padėti krovinio. Padėkite kaip patogiau, paskui pastumdami ir pasukdami pakreipkite jį į tinkamą poziciją.

13. Darbdavys privalo padėti: įvertinti krovinų tvarkymo rankomis profesinę riziką ir įdiegti riziką šalinančias ar mažinančias priemones; suteikti darbuotojams pagalbines priemones, padedančias saugiai tvarkyti krovinis, pvz., svertus, specialius karkasus, karučius, vežimėlius, juostinius transporterius ir panašiai; imtis skubių priemonių, jei darbuotojas susižalojo darbe. Jei darbuotojas grįžo į darbą po ligos, darbdavys turi atsižvelgti į sumažėjusias darbuotojo galimybes saugiai atlikti pavestą darbą. Darbdavys privalo užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą visais su darbu susijusiais aspektais, taip pat organizuojant saugų krovinų tvarkymą rankomis.

14. Pasirūpinkite savimi. Jūs privalote ir patys rūpintis savo sauga ir sveikata. Darykite reguliarias pertraukas. Pertraukų metu atlikite tempimo pratimus. Esant galimybei, keiskite darbo judesius, kad būtų kuo mažiau vienodų (monotoniškų judesių). Bendradarbiaukite su darbdaviu atliekant profesinės rizikos vertinimą.
